

Evropski teden preprečevanja raka na maternicnem vratu

Pod okriljem Evropske zveze proti raku maternicnega vratu se je v petek začel šesti evropski teden preprečevanja te bolezni. Rak na maternicnem vratu se da uspešno preprečiti. Če je ženska cepljena proti HPV, ki je večinoma povzročitelj bolezni, in se redno udeležuje pregledov, je verjetnost, da bo zbolela za rakom maternicnega vratu, izjemno majhna.

Ženske, ki redno hodijo na presejalne preglede, imajo kar 80-odstotno manjšo verjetnost, da bodo kadarkoli zbolele za rakom maternicnega vratu. Prav tako ženske, ki so bile cepljene proti HPV še pred prvo okužbo. Cepivo namreč varuje pred dvema genotipoma visokotveganih HPV (16 in 18), ki povzročata okoli 70 odstotkov vseh rakov maternicnega vratu.

V Sloveniji imamo organizirani populacijski presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb maternicnega vratu Zora že od leta 2003. Slovenske ženske so presejalni program Zora dobro sprejele, več kot 70 odstotkov se jih redno udeležuje presejalnih pregledov. V prvih sedmih letih delovanja programa Zora se je pojavnost raka maternicnega vratu znižala za dobro tretjino.

Leta 2009 je za rakom na maternicnem vratu zbolelo 129 žensk, še leta 2003 jih je 210. Več kot polovica vseh žensk, ki zbolijo za rakom maternicnega vratu, se presejalnih pregledov programa Zora ne udeležuje redno. Zato je treba ženske med 20. in 64. letom spodbujati, da se vsake tri leta naročijo na preventivni pregled pri izbranem ginekologu ali pa da se odzovejo vabilu na pregled. Zgodnje odkrivanje predrakavih in rakavih sprememb lahko reši življenje. Nevarnost, da bo ženska zbolela za rakom maternicnega vratu, je še posebej velika pri starejših ženskah, ki se niso redno udeleževale presejalnih programov. Čeprav je pregledanost žensk v presejalnem programu Zora dobra, pa pri starejših od 50. let ne dosega ciljne vrednosti 70 odstotkov.

S HPV virusom se tekom življenja okuži večina žensk, vendar pri 90 odstotkih okužba v enem do dveh letih izzveni sama po sebi in brez posledic. Le pri manjšem deležu žensk okužba vztraja in pri teh se lahko razvije rak maternicnega vratu. Od okužbe do razvoja raka maternicnega vratu poteče navadno več let, najpogosteje od 9 do 15. V vmesnem času se na maternicnem vratu pojavijo predrakave spremembe, ki se jih lahko med presejalnim pregledom odkrije in nato zdravi, še preden se rak sploh razvije.

Od oktobra 2010 lahko ginekolog pri ženskah s patološkim presejalnim brisom opravi tudi triažni test HPV, ki odkriva prisotnost visokotveganih HPV pri ženskah s predrakavimi spremembami maternicnega vratu. Omogoča odkrivanje žensk z večjim oz. manjšim tveganjem za razvoj raka maternicnega vratu ter prilagajanje nadaljnje diagnostike in zdravljenja, s tem pa preprečevanje razvoja raka. Vir: STA, 21. 1. 123

Rak materničnega vratu ter preventivni program ZORA

V Sloveniji imamo organizirani populacijski presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (DP ZORA) že od leta 2003. V zadnjih petih letih je bilo v Sloveniji v okviru DR ZORA pregledanih 82,6% vseh žensk v ciljni skupini, kar nas glede pregledanosti uvršča v sam evropski vrh. Incidenca raka materničnega vratu se je v Sloveniji v prvih šestih letih delovanja programa znižala za skoraj 40%.

V regiji se lahko pohvalimo z najmanjšo incidenčno stopnjo raka materničnega vratu(RMV) v letih 2007-2008: v tem obdobju je bila celotna slovenska stopnja 13,8/100.000, v regiji 9,2/100.000.

Slika 1. GROBA INCIDENČNA STOPNJA RAKA MATERNIČNEGA VRATU PRI ŽENSKAH po starostnih skupinah GORIŠKA STATISTIČNA REGIJA IN SLOVENIJA, 1999-2008

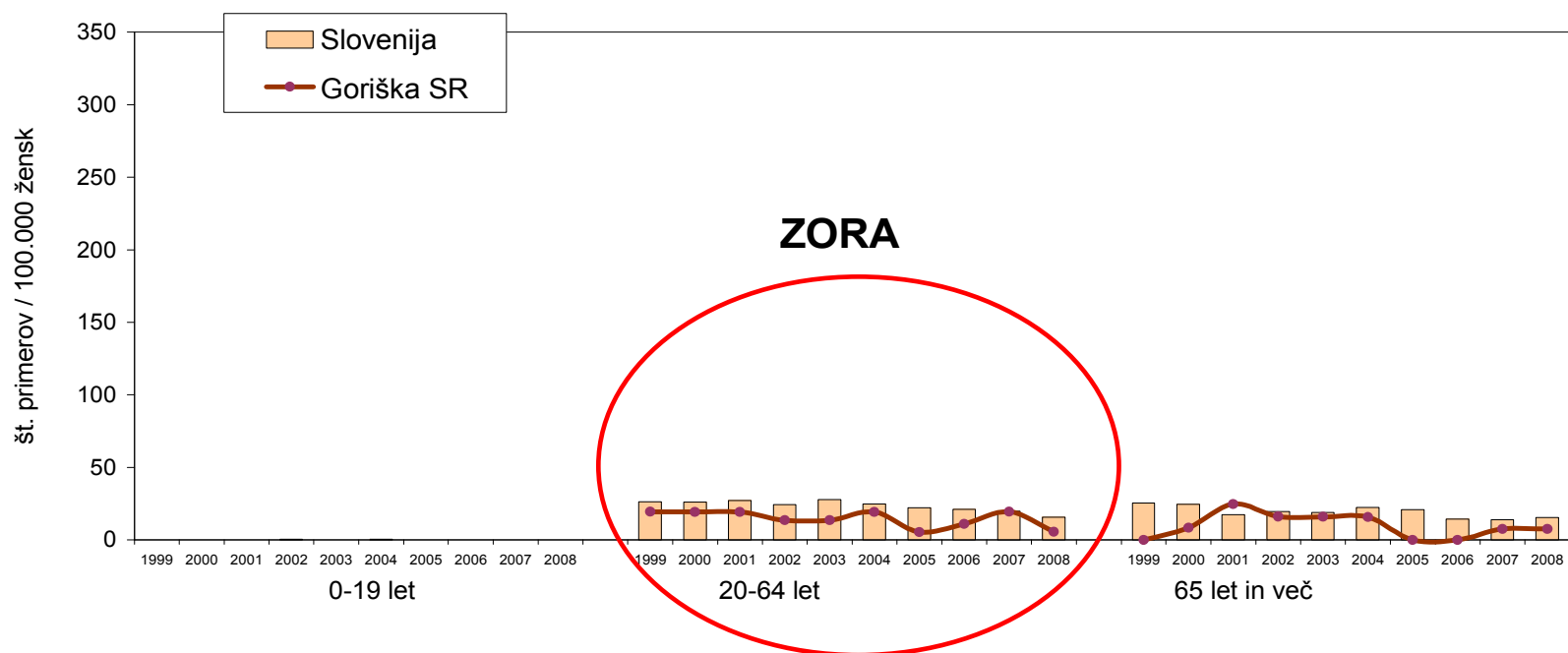

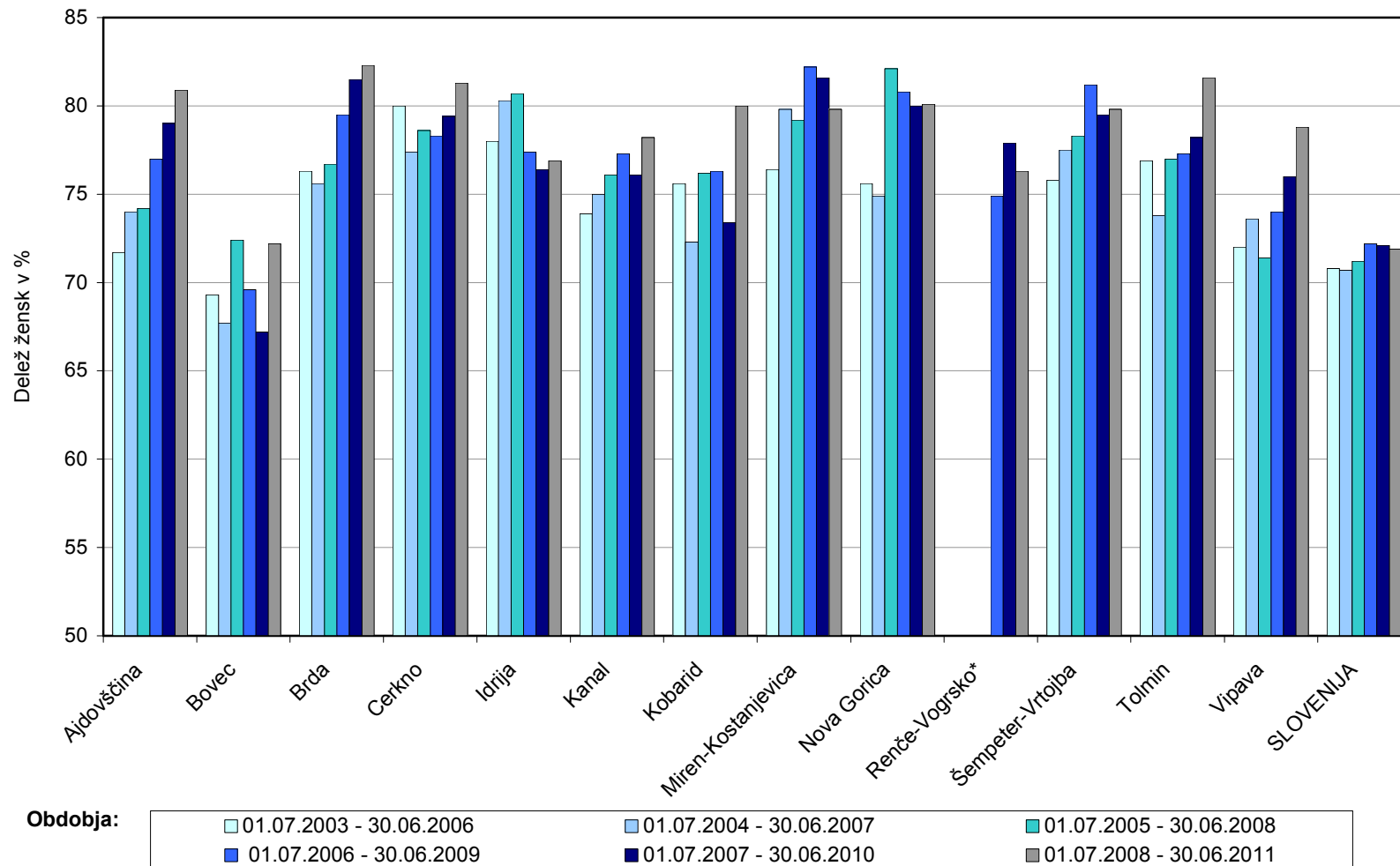
Tabela 1. Delež žensk (20 - 64 let) z najmanj enim izvidom BMV v petih triletnih obdobjih po občinah Goriške statistične regije. Stanje na dan: 20.01.2012

Občina/Obdobje *	01.07.2003 - 30.06.2006	01.07.2004 - 30.06.2007	01.07.2005 - 30.06.2008	01.07.2006 - 30.06.2009	01.07.2007 - 30.06.2010	01.07.2008 - 30.06.2011
AJDOVŠČINA	71,7	74,0	74,2	77,0	79,0	80,9
BOVEC	69,3	67,7	72,4	69,6	67,2	72,2
BRDA	76,3	75,6	76,7	79,5	81,5	82,3
CERKNO	80,0	77,4	78,6	78,3	79,4	81,3
IDRIJA	78,0	80,3	80,7	77,4	76,4	76,9
KANAL	73,9	75,0	76,1	77,3	76,1	78,2
KOBARID	75,6	72,3	76,2	76,3	73,4	80
MIREN-KOSTANJEVICA	76,4	79,8	79,2	82,2	81,6	79,8
NOVA GORICA	75,6	74,9	82,1	80,8	80,0	80,1
RENČE-VOGRSKO	/	/	42,4	74,9	77,9	76,3
ŠEMPETER-VRTOJBA	75,8	77,5	78,3	81,2	79,5	79,8
TOLMIN	76,9	73,8	77,0	77,3	78,2	81,6
VIPAVA	72,0	73,6	71,4	74,0	76,0	78,8
Goriška	75,2	75,6	76,2	77,9	ni pod.	79,7
Slovenija	70,8	70,7	71,2	72,2	72,1	71,9

Opomba: Občina Renče - Vogrsko je bila ustanovljena leta 2007

Vir podatkov: Onkološki inštitut Ljubljana

Slika 1. DELEŽ ŽENSK (20 - 64 LET) Z NAJMANJ ENIM IZVIDOM BMV V PETIH TRILETNIH OBDOBJIH PO OBČINAH GORIŠKE STATISTIČNE REGIJE IN SLOVENIJA

Opomba: Občina Renče - Vogrsko je bila ustanovljena leta 2007
Vir podatkov: **Onkološki inštitut Ljubljana**

Vzgoja za zdravo spolnost

Tvegano vedenje je lažje preprečevati kot spreminjati, zato je pomembno vzgajati za zdravo spolnost otroke in mladostnike. Vedenje, ki ga bodo prevzeli mladi, bo vplivalo na potek širjenja spolno prenosljivih bolezni pri celotni generaciji. Cilj vzgoje za zdravo spolnost je omogočiti višjo raven znanja in veščin, povečati sposobnosti mladih za nadzor in vplivati na oblikovanje zdravih prepričanj, ki jih mladi potrebujejo, da lahko osveščeno in odgovorno odločajo o svojem spolnem življenju.

ZZV Nova Gorica vodi in koordinira program vzgoje za zdravo spolnost otrok in mladostnikov v okviru programa Vzgoje za zdravje ob šolskih sistematskih pregledih ter na delavnicah v vrtcih in šolah, ki jih izvajajo zdravstveni delavci.

Zdravstveno vzgojni centri pri zdravstvenih domovih organizirajo skupaj z vrtci in šolami vsebine za posamezne ciljne skupine in sicer:

- Spolna vzgoja za najmlajše: predšolski otroci v starosti 5 – 6 let
- Rojstvo: učenci 3. in 4. razreda osnovne šole
- Razvoj mladostnika – puberteta in Odraščanje: učenci 5. in 6. razreda osnovne šole
- Midva in Ljubezan, spolnost, spolno prenosljive bolezni: učenci 8. in 9. razreda osnovne šole
- Zdrava in varna spolnost mladostnikov: učenci 9. razreda osnovne šole
- Varna izbira za odgovorno spolnost: dijaki 1., 3. in 4. letnika srednje šole
- Spolno prenosljive bolezni: dijaki 3. letnika srednje šole